

Premiéry umeleckých súborov SND v roku 2008
Činohra, Opera, Balet

December 2007

ČINOHRA SND

Martin Kukučín: DOM V STRÁNI

Premiéra : 1. polrok 2008

Réžia: Ľubomír Vajdička

Nová budova SND, Sála činohry

Dom v stráni napísal Martin Kukučín (1860 – 1928) po odchode zo Slovenska na chorvátsky ostrov Brač. Inšpirovali ho príbehy, ktoré ako lekár počúval a zažíval na vlastnej koži, atmosféra a špecifické prímorské prostredie. Dielo nie je len farebným realistickým žánrovým obrázkom zo života rôznych spoločenských tried na ostrove Brač začiatku 20. storočia, je aj povzdychom nad „odchádzajúcim“ a stonom nad „prichádzajúcim“.

Kukučín je pozorovateľ, ale nebráni sa byť účastníkom, svedkom vnútorného sveta svojich postáv, ktoré akoby až na javisku dostali šancu sa s ním konečne porozprávať. Tam kdesi sa skrýva aj kľúč k novej adaptácii Kukučínovho románu, ktorá je pokračovaním dramaturgického smerovania Činohry SND – cielene prinášať adaptácie prozaických textov známych slovenských spisovateľov. (Timrava; Lahola.)

Georg Büchner: LEONCE A LENA

Premiéra: 1 polrok 2008

Réžia: Martin Čičvák

Nová budova SND, Sála činohry

Leonce a Lena. On a Ona. Podmanivo hravý a vzdušný príbeh lásky mladého princa a krásnej princeznej, ktorých zaskočí šťastný koniec. Ich vzťah sa síce zrodí v rozprávkových kulisách, ale realita kráľovstva, v ktorej žijú, je až príliš trápna, skazená a všedná. Defiluje v nej predpísaný počet smiešne konvenčných figúrok pochodujúcich na šachovnici podľa etikety a pravidiel mocných či prispôsobivých. Ako inak, než tvorivou nudou a anarchistickým filozofovaním, sa dá brániť voči pokrytectvu dospelých? Ako inak, než slobodným útekom do bláznivej poézie, irónie a prirodzenej krásy, sa dá protestovať proti groteskne strnulej konvencii? Kto, ak nie práve zrodení milenci majú právo demonštrovať svoj konkrétny životný pocit uprostred všeobecných nezmyslov?

Leonce a Lena. Hra, ktorá vzdoruje pravidlám všetkých žánrov. Napísal ju nemecký neskororomantik Georg Büchner (1813-1837). Nemal ani dvadsaťpäť rokov, keď unavený životom a vyčerpaný týfusom opustil tento prozaický svet. Napriek tomu zanechal po sebe dielo (Dantonova smrť, Woyzeck, Lenz), ktoré si ako kultové dedičstvo osvojujú nové a nové generácie divákov i divadelníkov. Možno práve preto, aby zostali navždy mladí vďaka rozprávke, ktorá nie je pre malé deti ani, pre duchom starých. Je pre vás.

Iveta Horváthová: FETIŠISTKY

Premiéra: 1. polrok 2008

Réžia: Soňa Ferancová

Nová budova SND, Štúdio

Zasvätej divadelnej verejnosti, a nielen tej z Banskej Bystrice, kde Iveta Horváthová pôsobí ako vedúca osobnosť (o. i. aj riaditeľka) Divadla na rázcestí, je autorská aj režijná tvorba tejto sympatickej dámy s názorom aj nápadom dávno známa. Fakt, že sa navyše už po dva roky so svojimi hrami etablovala medzi ocenenými finalistami celoslovenskej súťaže o najlepší pôvodný dramatický text, je už len pridanou hodnotou, ktorá nie je hlavným motívom, prečo sme sa rozhodli inscenovať práve hru Fetišistky ako prvú. Či lepšie povedané ako prvú. Lebo Fetišistky nie sú len hrou od ženy o ženách, ale aj náš inscenačný tím je prevažne ženský, a preto je tu nádej, že sa aspoň pokúsime vyhnúť rodovým stereotypom, ktoré si v slovníkoch našej všednej konverzácie ani neuvedomujeme. Takže, medzi finalistkami/finalistami Drámy 2005 skončila ako druhá hra Fetišistky, aby začala po prvý raz na javisku nášho štúdia práve preto, že nás zaujala ako atraktívne, svižne a moderne napísaný text o výstrednej a slávnej filmovej a divadelnej herečke, o jej oddanej manažérke pre všetko, o jej sympaticky problematickej dcére a o minulosti, z ktorej sa doslovne zamočená vynára krásna manekýnka. Je sestrou hlavnej postavy, hviezdy Marily a svojho času spáchala samovraždu, aby zostala milujúcim fetišom pre svojich najbližších. A k tomu pár dablérok, obdivovateľov, dôležitých mužských hlasov v telefóne, hip-hopových DJ-ov a máme tu naservírovaný najnovší divadelný koktejl z intímneho zákulisia malej, ale našej mediálnej slávy. Komplexy však dajme bokom. Verte či neverte, ale aj tá najglobálnejšia popularita má schovanú utrápenú ľudskú dušičku a väčšinou nie dobre ošetrovaných potomkov. Pardón, teda aj potomkyne.

Anton Pavlovič Čechov: TRI SESTRY

Premiéra: 1. polrok 2008

Réžia: Roman Polák

Nová budova SND, Štúdio

Veľký ruský dramatik druhej polovice 19. storočia sa stáva paradoxne až od polovice 20. storočia jedným z najsúčasnejších a najhranejších autorov – a ten stav trvá dodnes. V jeho hrách, ktoré sa zvykli inscenovať ako melodramatické príbehy, odhalila nová skúsenosť a doba originálne komické a groteskné rozmery. Také sú aj Tri sestry: tragické pocity tu prežívajú ľudia – muži i ženy - ktorým chýba tragická veľkosť, všetci sa unášajú ilúziami o sebe. Aj ich osobné tragédie sú akési banálne a bizarné a nezmyselné. Z ilúzie sa prepádajú do dezilúzií, ich lásky a zaľúbenia sa reťazia v neuspokojených a neopätovaných pokusoch a vzťahoch, až sa nám – a zrejme oprávnene – zdá, že všetky ich exaltované city sú len hry na city. Že hoci túžia odísť z beznádejnej provincie kamsi ďaleko, až do hlavného mesta, do Moskvy, v podstate sa s tou túžbou už dávno rozlúčili a zmierili sa s tým, v čom žijú. Ženy sa ľutujú a z mužov sa stali smutní klauni...

Moira Buffini: VEČERA

Premiéra: 1. polrok 2008

Réžia: Peter Mikulík

Nová budova SND, Štúdio

Večera – dôvtipná psychologická hra s detektívnym podtextom odštartovala svoju úspešnú cestu po premiére v netradičných priestoroch londýnskeho Kráľovského národného divadla až na komerčne úspešný West End, kde sa dočkala niekoľkých repríz. Vypredané divadlo a publikum, ktoré spontánne ocenilo svižne napísanú variáciu na intelektuálne – manželskú tému povzbudili aj nás. Autorka je sama skúsenou divadelníčkou, a najskôr preto sú v jej komediálne ladenej hre skvelé a vyrovnané príležitosti pre skvelých.

William Shakespeare: SKROTENIE ZLEJ ŽENY

Premiéra: 1. polrok 2008

Réžia: Peter Mikulík

Historická budova SND

Skrotenie zlej ženy sa právom považuje za Shakespearovu najdrsnejšiu komédiu o vzťahu muža a ženy. Mottom jej mužského hrdinu Petruccia by pokojne mohlo byť: „Keď ideš k žene, vezmi si bič!“ A mottom Petrucciom krotenej a skrotenej ženy: „Muž, môj pán a vládca, má vždy pravdu!“ Vzťah tých dvoch je priam prototypom mužského násillia a ženskej podriadenosti.

Lenže nebol by Shakespeare Shakespearom, keby to všetko bolo až také jednoduché a jednoznačné. Ten fraškovitý príbeh o drsnom krotiteľovi a jeho skrotenej obeti sa totiž odohráva nielen pred divákmi, ale zároveň ho hrajú v rámci „hry v hre“ komedianti pre primitívneho kotlára, ktorý sa spil do nemoty, a v takom stave ho istý šľachtic zo žartu dopravil do svojho zámku. Tam ho dal umyť a preobliecť do pánskych šiat, keď vytriezvel, nahovorili mu, že je pánom, ktorému pre pobavenie zahrajú kočovní herci komický kus. A tak mu teda herci zahrajú i zaspievajú komédiu podľa jeho gusta: ako hrubú frašku, kde vládnu mravy, čo imponujú primitívovi.

A tak je Shakespearova komédia zároveň paródiou, a svojou „zvrhlosťou“ usvedčuje zo zvrhlosti toho, komu sa páči. Ale vy sa na tom budete môcť baviť, lebo o vás to isto-iste nie je.

BALET SND

Čajkovského Pas de deux

Premiéra: 2. polrok 2008

Historická budova SND

Choreografia: George Balanchine

Dirigent: Marián Lejava

Choreografia Georga Balanchina *Čajkovského Pas de deux*, doplní večer klasických choreografií - *Serenádu* a *Grand pas classique z baletu Raymonda*, ktorú sme premiérovali v októbri 2007. Pôvodne mala byť táto choreografia súčasťou tohto večera už od počiatku, ale Balanchinova nadácia podmienila udelenie licencie na druhú choreografiu kvalitou naštudovania *Serenády*. Keďže výsledok bol uspokojivý, máme možnosť večer rozšíriť a doplniť, čím ponúkneme divákovi ďalšie dielo tohto svetového choreografa.

Lukáš Timulák: Real Time

Mário Radačovský: 68

Jiří Kylián: Un Ballo, Šest' tancov

Premiéra: 1. polrok 2008

Nová budova SND, Sála opery a baletu

Jiří Kylián, choreograf svetového mena, ktorého umenie si vyslúžilo uznanie u divákov na celom svete sa v roku 2007 dožíva životného jubilea – 60 tich rokov. Na jeho konte je viac ako 100 choreografií, ktoré nesú jeho špecifický rukopis a vďaka ktorým získal množstvo ocení prestížnych inštitúcií a organizácií na celom svete. V januári 2007 navštívil Bratislavu a SND po prvý raz, v máji 2008 máme tu česť uviesť dve jeho choreografie. Voľba padla na *Šest' tancov*, humornú, hravú a akčnú choreografiu na hudbu V.A.Mozarta a *Un Ballo* s hudbou M. Ravela. Meno Kylián je nerozlučne späté so súborom Nederlands Dance Theater (NDT), ktorý viedol viac ako dvadsať rokov a ktorý vychoval mnohých vynikajúcich tanečníkov a choreografov. Patria k nim i slovenskí umelci Mário Radačovský a Lukáš Timulák, ktorí sa pri svojom pôsobení v NDT autenticky stretli s tvorbou Jiřího Kyliána. Ich choreografiám bude patriť prvá časť tohto zloženého tanečného večera na tému Jiří Kylián.

GALA

Premiéra: 2. polrok 2008
Nová budova SND, Sála opery a baletu

Otvárací koncert sezóny, benefičné predstavenie baletných hviezd v spolupráci s Budapešťou. Týmto Gala chceme vytvoriť novú tradíciu benefičných predstavení, výťažok ktorého bude venovaný na liečbu onkologických ochorení a zároveň predstaví nášmu publiku umenie baletných hviezd z celého sveta.

Ivan Hrozný

Premiéra: 2. polrok 2008
Nová budova SND, Sála opery a baletu
Choreografia a réžia: Libor Vaculík
Dirigent: Martin Leginus

Dramatický balet o cárovi Ivanovi Hroznom sa vierohodne opiera a čerpá predovšetkým z historických prameňov, ktoré sú svojou bohatosťou a epičnosťou predurčené na pretlmočenie do farebného plnokrvného divadelného tvaru. Dramatický dej baletu je plný náhlych zvrátov a intríg, ale je aj príbehom, ktorému nechýbajú motívy lásky, priateľstva, vernosti, zrady a nenávisti.

Hudba S. Prokofieva umocňuje celkové vyznenie tejto historickej fresky a je svojou bohatosťou, farebnosťou a dramatickým nábojom je zárukou, že na scéne SND vznikne inscenácia, ktorá celkom určite zaujme i toho najnáročnejšieho diváka.

Predstavenie bude uvedené v slovenskej premiére.

Luskáčik

Premiéra: 2. polrok 2008
Nová budova SND, Sála opery a baletu
Choreografia a réžia: Fernand Nault
Dirigent: Martin Mázik, Martin Leginus

Najznámejší detský balet v dvoch dejstvách, plný predvianočnej nálady, zaujíma popredné miesto v repertoári všetkých svetových baletných scén. Poetické tanečné divadlo sa radí k najúspešnejším a najviac reprízovaným baletným dielam, rozpráva o štedrovečerných zážitkoch malej Mášanky, ktorá sa spolu s ostatnými deťmi zabáva na bábkovej hre uja Drösselmaiera. Pokračovanie dobrodružstiev prežíva Mášanka vo sne. Tento klasický titul, plný sól, duetov a klasických pas de deux, dáva možnosť prezentovať interpretačné kvality všetkých sólistov Baletu SND. Keďže posledná obnovená verzia tejto inscenácie je z roku 1992, rozhodli sme sa ju zaktualizovať a obnoviť najmä jej scénickú a kostýmovú výpravu. Predkladaná verzia prináša určité koncepčné zmeny a je z nášho pohľadu divácky atraktívna a príťažlivá.

OPERA SND

Modest Petrovič Musorgskij: BORIS GODUNOV (1874)

Premiéra: 1. polrok 2008

Réžia: Marián Chudovský

Nová budova SND, Sála opery a baletu

Boris Godunov predstavuje veľké historické plátno jedného z najvýznamnejších predstaviteľov ruskej hudby devätnásteho storočia. Jeho úzky kontakt so skladateľmi združenými v skupine „Mocná hústka“ ho inšpiroval – hoci nemal vyššie hudobné vzdelanie – tiež sa venovať hudobnej kompozícii. Práve erupzívna Musorgského invencia nespútaná prísne akademickými kritériami, stála pri zrode jeho originálneho melodického myslenia, objavnej harmónie, nekonvenčnej práce so zvukom.

Opera Boris Godunov tematicky čerpá z pohnutých historických udalostí v Rusku 16. storočia. Boj o trón medzi potomkami cára Ivana Hrozného sprevádzali krutosti, intrigy, krajina sa zmietala v ustavičných sporoch, v chudobe a v neistote.

Puškinovský príbeh je nielen literárnym skvostom, ale aj vzácnym historickým svedectvom. Umocnený strhujúcou Musorgského hudbou dostáva pečať výnimočného hudobnodramatického diela, ktoré v mnohých ohľadoch predznačuje neskorší vývoj modernej európskej hudby. Hudobné naštudovanie: János Kovács

Christoph Willibald Gluck: ORFEUS A EURYDIKA (1762)

Premiéra: 1. polrok 2008

Réžia: Mariusz Trelinski

Nová budova SND , Sála opery a baletu

Viacerím operným fanúškom , ktorí poznajú Gluckovu operu Orfeus a Euridika, zide na um učebnicový príklad „reformovanej“ opery, v ktorej sa táto opera spomína ako medzník v dejinách operného druhu. Lenže ten, kto sa započúva do tónov tohto diela, pochopí, že nie je to len učebnicový príklad gluckovskej opernej reformy, ale jedno z najväčších diel svetovej opernej literatúry. Večný námet „lásky až za hrob“ bol operne spracovaný veľakrát, ale Gluckove spracovanie spočíva v jednoduchosti, jasnosti a citovej pravdivosti . Umelec, ktorý umením dokáže zmeniť svet, lutna, ktorá dokáže nemožné, a láska, ktorá spája všetky hodnoty, je v tomto diele prítomná všade. Toto nevšedné dielo sa podujal na našom javisku inscenačne stvárniť medzinárodne uznávaný poľský režisér Mariusz Trelišsky, ktorý spolupracoval s renomovanými opernými domami vo Varšave, v Los Angeles, vo Frankfurtu, Vilniuse atď... Táto inscenácia vzniká v koprodukcii s Varšavskou operou a naša prvá scéna si od nej sľubuje vstup do medzinárodného koprodukčného kontext

Eugen Suchoň: Svätopluk

Premiéra: 2. polrok 2008

Nová budova SND, Sála opery a baletu

V roku storočnice Eugena Suchoňa opera SND plánuje uviesť operu Eugena Suchoňa Svätopluk. Popri opere Kúrtnava, ktorá patrí medzi najuvádzanejšie slovenské opery u nás i v zahraničí, sa do repertoáru dostáva druhý Suchoňov titul Svätopluk. Opera SND ho opätovne uvádza po mnohých rokoch a prostredníctvom tohto titulu chce priblížiť silnú tému slovanstva a zároveň predstaviť jedinečné spevácke osobnosti súboru. Ide o ojedinelý dramaturgický počín v rámci dejín slovenskej národnej opery.

KONCERTY OPERY SND

1. polrok 2008

Nová budova SND, Sála opery a baletu

Gustav Mahler: Piesne potulného tovariša

Antonín Dvořák: Svatební košile

2. polrok 2008

Otvárací koncert sezóny 2008/2009

Ďalšie premiérové tituly súborov v roku 2008 sú v rokovaní.